

การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกโดยใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ
DEVELOPMENT OF SOCIAL SKILLS FOR STUDENTS WITH AUTISM
USING VIDEO MODELING

Received: November 7, 2021

Revised: November 29, 2021

Accepted: December 29, 2021

วิเชียร วงศ์ผาบุตร¹ และ วรางคณา โสমনันทน์²

Wichaen Wongphabut¹ and Varangkana Somanandana²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2}Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10220 Thailand

¹Corresponding author, E-mail: Wichaen.w@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก โดยใช้การสอนด้วยวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนออทิสติก เพศชาย จำนวน 2 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนทักษะทางสังคมเรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ และแบบประเมินทักษะทางสังคม เก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะสอนและแบบประเมินทักษะทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทำการสอนโดยใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ ทักษะทางสังคมด้านการรอคอยและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นขณะทำกิจกรรมหน้าเสาธงของนักเรียนออทิสติกสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: นักเรียนออทิสติก, ทักษะทางสังคม, วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

ABSTRACT

The present study was a classroom action research aimed to develop social skills for two male students with autism using video modeling. The participants were two male students with autism who were studying in grade 7-8 during the 1st semester of 2021 academic year. The instruments used were lesson plans of social skill related to actions of the morning assembly activities, video modeling and social skill evaluation form. The data were collected during teaching by using an evaluation form of social skill. Data from the evaluation form of social skills were analyzed using content analysis.

The results of the research revealed that after using the video modeling, waiting behaviors and interaction with others while doing the morning assembly activities of children with autism were higher.

Keywords: Autism, Social Skills, Video Modeling

บทนำ

ภาวะออทิสติก (Autism Spectrum Disorders) เป็นโรคทางจิตเวชเด็กและวัยรุ่นตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคของสมาคมจิตแพทย์อเมริกา (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5th edition: DSM5: 2013) ได้นิยามภาวะออทิสติกว่า มีความบกพร่อง 2 ด้าน คือ ความบกพร่องด้านการสื่อสารทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความบกพร่องด้านพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือมีความสนใจเฉพาะด้านอย่างมาก ทั้งนี้ ความบกพร่องทั้งสองด้านนี้แสดงอาการในช่วงแรกของพัฒนาการตอนต้น อย่างไรก็ตามระดับความรุนแรงของนักเรียนออทิสติกเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการและการช่วยเหลือ เนื่องจากนักเรียนออทิสติกจะแสดงอาการออกมาหลายระดับ จึงไม่มีนักเรียนออทิสติกที่จะแสดงอาการเหมือนกันทุกอย่าง ภาวะออทิสติกเป็นภาวะที่ไม่แสดงออกทางรูปร่างหน้าตา ลักษณะภายนอกคล้ายกับนักเรียนทั่วไป เมื่อเข้าเรียนมาระยะหนึ่งจึงจะสามารถสังเกตได้ ปัญหาดังกล่าวอาจดูเล็กน้อยเมื่ออยู่ในวัยเด็ก แต่เมื่อเริ่มสู่วัยเรียน ปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลให้เกิดปัญหาในการเล่น การเข้ากลุ่ม การรอคอย และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะนักเรียนคิดเหมือนกับคนชอบเอาแต่ใจ ไม่คิดถึงจิตใจผู้อื่น คิดแบบตรงไปตรงมา ไม่ยืดหยุ่น ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง (กุลยา ก่อสุวรรณ และ ยุวดี วิริยางกูร, 2562: 26) ลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้จึงเป็นปัญหาด้านทักษะทางสังคม ส่งผลให้นักเรียนออทิสติกไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่รู้จักกฎระเบียบ ไม่รู้จักรอ ไม่มีมารยาททางสังคม และไม่ยืดหยุ่นเมื่อต้องการสิ่งใดนักเรียนก็จะเดินเข้าไปหาทันทีโดยไม่ขออนุญาตและไม่รู้จักการรอ

การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักกฎระเบียบ รู้จักรอ และการมีมารยาททางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของทักษะทางสังคม การมีข้อจำกัดในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรอคอย การมีมารยาททางสังคม และการสื่อสารกับผู้อื่นทำให้นักเรียนออทิสติกไม่ได้รับการยอมรับในการร่วมกิจกรรมในโรงเรียนเรียนรวม โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนออทิสติกอยู่ในโรงเรียนเรียนรวมซึ่งนักเรียนต้องอยู่ร่วมกันกับนักเรียนทั่วไป การปฏิบัติตนในการร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนออทิสติกจะต้องปฏิบัติ เช่น การร้องเพลงชาติ การสวดมนต์ไหว้พระ การรู้จักขออนุญาต และการรู้จักรอขณะที่กำลังปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่นักเรียนออทิสติกจะต้องฝึกปฏิบัติให้ได้เมื่ออยู่ในโรงเรียนเรียนรวม ทั้งนี้ทักษะทางสังคมยังทำให้นักเรียนเกิดควมมีระเบียบวินัยและรู้จักดำเนินชีวิตเหมือนนักเรียนทั่วไปและยังเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน การที่นักเรียนออทิสติกมีข้อจำกัดในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การไม่รู้จักกฎระเบียบ ไม่รู้จักรอ และขาดการมีมารยาททางสังคม ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาเรื่องของพฤติกรรม เช่น ส่งเสียงดัง เดินไปเดินมาโดยไม่มีทิศทาง ไม่สนใจคนอื่น ไม่รู้จักการมีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่รู้จักรอคอย และขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

ของตนเองและคนรอบข้างเมื่ออยู่ในโรงเรียน (กุลยา ก่อสุวรรณ และ ยุวดี วิริยางกูร, 2562: 77-84, สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ, 2562: 47-48)

การใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ (video modeling) เป็นการสอนทักษะทางสังคมด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการรอคอยโดยการนำเสนอต้นแบบผ่านวีดิทัศน์ เมื่อนักเรียนออทิสติกเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมจากการได้ชมวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบนี้ นักเรียนจะเกิดการสังเกตตัวแบบที่แสดงพฤติกรรม จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมจากวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ (National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorders, 2010: 753) ได้ให้ความหมายของวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบว่าเป็นเทคนิคการสอนที่ให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ที่มีตัวแบบแสดงทักษะเป้าหมาย และให้นักเรียนฝึกทักษะตามที่ชมจากวีดิทัศน์ (Razieh Tadayon Nabavi, 2012: 11) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากการสังเกต จะเริ่มจากการตั้งใจ จดจำ กระทำ และตั้งใจ จนเกิดกระบวนการเลียนแบบจากต้นแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของววรรณภา บุญลาโภ, (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกผลการวิจัย พบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกโดยการสอนด้วยวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น Ndaru Prapti, (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ชุดวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบเพื่อสอนการล้างมือให้กับนักเรียนออทิสติก ผลการศึกษาพบว่า การช่วยเหลือโดยใช้ชุดวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบสามารถทำให้นักเรียนออทิสติกมีพัฒนาการเพิ่มมากขึ้น

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย A (นามสมมติ) ในขณะที่ทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวขอบเดินไปมาหันซ้ายหันขวาอยู่ไม่นิ่ง เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉย และเดินไปเข้าห้องน้ำโดยไม่ขออนุญาตครูที่ปรึกษาหรือครูที่อยู่บริเวณใกล้เคียงขณะที่ทำกิจกรรมหน้าเสาธง

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย B (นามสมมติ) ในขณะที่ทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวขอบก้มหน้าหรือหันซ้ายหันขวา เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉยไม่สนใจขณะที่ทำกิจกรรม และเดินไปเข้าห้องน้ำขณะที่ครูเวรประจำวันกำลังให้ความรู้โดยไม่ขออนุญาตครูที่ปรึกษาหรือครูที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

จากปัญหาพฤติกรรมและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมเรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธงของนักเรียนออทิสติก โดยใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ เพื่อปรับพฤติกรรมขณะที่นักเรียนออทิสติกร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนออทิสติกปฏิบัติตามโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักกฎระเบียบ รู้จักรอ และการมีมารยาททางสังคม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป การที่นักเรียนขาดทักษะทางสังคมนั้น จะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง ทำให้นักเรียนขาดเพื่อน เพื่อนไม่ยอมเล่นด้วย หลีกหนีสังคม เอาแต่ใจตนเอง และขาดการมีมารยาทในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในสังคม ดังนั้นหากสอนผ่านการใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบจะเป็นสิ่งที่ดีอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนออทิสติก เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การใช้วีดิทัศน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเป็นการรักษาระยะห่างในการอยู่ร่วมกันอีกทั้งยังทำให้นักเรียนออทิสติกได้เรียนรู้จากตัวแบบและสามารถกลับมาดูซ้ำอีกได้หากนักเรียนขาดทักษะเหล่านี้อยู่ และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการเห็นใน

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

สถานการณ์จริง เพื่อให้นักเรียนรู้ว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะต้องทำอะไร ซึ่งการใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบเป็นวิธีการสอนที่แสดงขั้นตอนได้ชัดเจนและสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจว่าเมื่อนักเรียนอยู่ในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก โดยใช้การสอนวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสติก มีบัตรประจำตัวคนพิการ และมีความสามารถสนทนาโต้ตอบกับคนอื่นได้

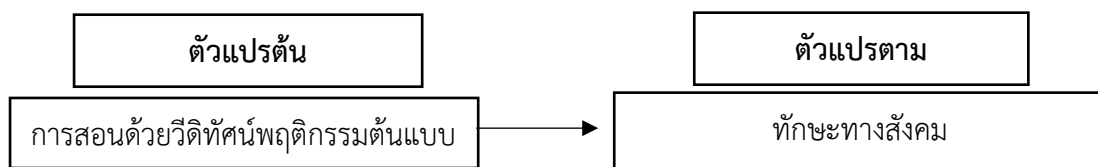
ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น : การสอนด้วยวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

ตัวแปรตาม : ทักษะทางสังคม

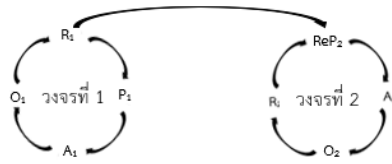
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก โดยหมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธงโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักกฎระเบียบ รู้จักรอ และการมีมารยาททางสังคม ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ดังนี้ 1) เมื่อถึงเวลา 07.25 น. นักเรียนพบครู ที่ห้องโครงการและเดินมาเข้าแถวที่ลานอเนกประสงค์ 2) การยืนเข้าแถวด้วยอาการสงบ ไม่เดินไปเดินมาหรือส่งเสียงดัง 3) การร้องเพลงชาติด้วยความตั้งใจ 4) การสวดมนต์ไหว้พระด้วยการพนมมือ 5) การรู้จักขออนุญาตครู หากต้องการเข้าห้องน้ำในขณะร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบในการสอนทักษะสังคมดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการ PAOR โดยมี 4 ขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นที่ P การวางแผน (Planning) จัดสภาพแวดล้อมและออกแบบกิจกรรมตามแผนการสอนทักษะทางสังคมเรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ขั้นที่ A การปฏิบัติ (Acting) ดำเนินการสอนตามแผนการสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ขั้นที่ O การสังเกต (Observing) ใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม ขณะกลุ่มเป้าหมายฝึกทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ขั้นที่ R การสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) นำข้อมูลที่ได้จากการสอนซึ่งพบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติตนตามวิถีทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ โดยในขั้น P₂ ได้ปรับปรุงแบบการสอนที่เน้นการชี้แนะ การให้คำชมเชย และเทคนิคการสอนซ้ำ ย้ำ ทวน เข้ามามีส่วนร่วมในการสอน

ขั้นที่ A₂ การปฏิบัติ (Acting) ดำเนินการสอนโดยการปรับปรุงแบบที่เน้นพฤติกรรมเป้าหมาย และใช้การชี้แนะเข้ามาช่วยในการสอน เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ ให้คำชมเชย และใช้การสอนซ้ำ ย้ำ ทวน ในพฤติกรรมเป้าหมายที่นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้

ขั้นที่ O₂ การสังเกต (Observing) ใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม ขณะกลุ่มเป้าหมายฝึกทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ขั้นที่ R₂ การสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) ให้คำชี้แนะเพิ่มเติม ให้คำชมเชย เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติตนในการฝึกทำกิจกรรมหน้าเสาธง

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนออทิสติกที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสติก จากการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนออทิสติกตามเกณฑ์ที่กำหนดตั้งแต่ข้อ 1-6 โดยมีนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาด้านทักษะทางสังคมเข้าหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนออทิสติกเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกดังต่อไปนี้

- 1) เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสติก
- 2) เป็นนักเรียนที่ได้รับรายงานจากครูที่ปรึกษา ครูเวรประจำวัน ครูพี่เลี้ยง เพื่อน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และจากการสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบประเมินทักษะทางสังคมของผู้วิจัย ว่ามีปัญหาทักษะทางสังคมด้านการรอคอยและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นขณะร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
- 3) เป็นนักเรียนที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ไม่มีความพิการซ้อน
- 4) เป็นนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเรียนรวมของโรงเรียน

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

- 5) เป็นนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้ด้วยวาจา
- 6) ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการสอนทักษะทางสังคม เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง
2. วิดีทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง
3. แบบประเมินทักษะทางสังคม เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. แผนการสอนทักษะทางสังคมเรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการ (Functional Behavior Assessment: FBA)

1.2 สร้างแผนการสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง จำนวน 1 แผน แผนละ 50 นาที

1.3 นำแผนการสอนทักษะทางสังคม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนักเรียนออทิสติก จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาหาความเหมาะสมระหว่างแผนการสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง กับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง (สรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แผนการสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง อยู่ในระดับ มากที่สุด)

2. การพัฒนาวิดีโอทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการ (Functional Behavior Assessment: FBA)

2.2 สร้างวิดีโอทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง

2.3 นำวิดีโอทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีและด้านนักเรียนออทิสติก จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างวิดีโอทัศน์พฤติกรรมต้นแบบกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง (สรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน วิดีทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00)

3. แบบประเมินทักษะทางสังคม

3.1 สร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม กำหนดการบันทึกพฤติกรรมโดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามวิดีโอทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้แต่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมต้องได้รับคำชี้แนะ
- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้

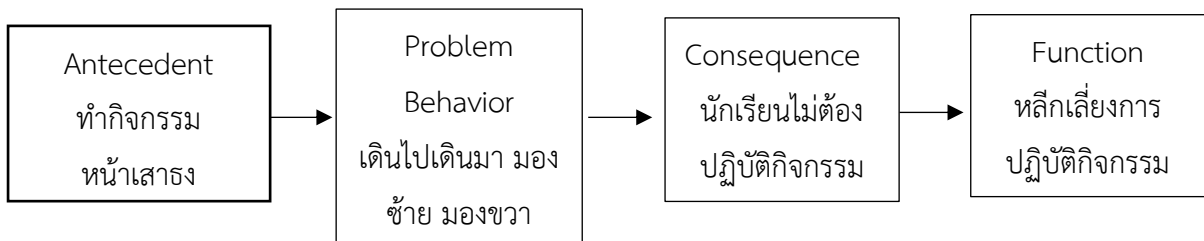
วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

3.2 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม ให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านนักเรียนออทิสติก จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินทักษะทางสังคมกับวัตถุประสงค์ นำแบบประเมินทักษะทางสังคม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง (สรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แบบประเมินทักษะทางสังคม มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00)

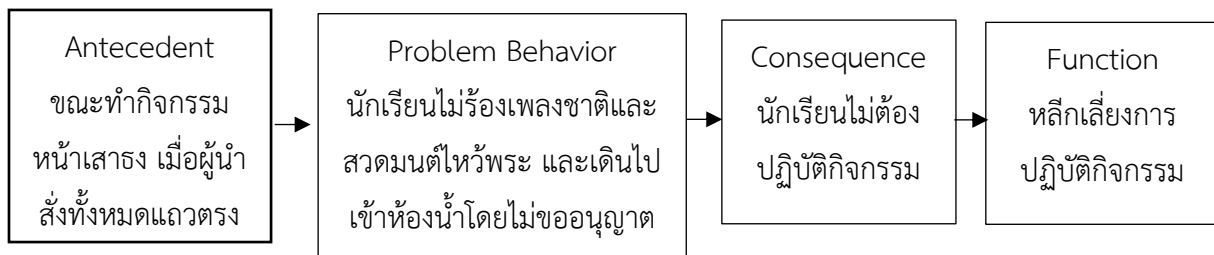
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสาขาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ทำหนังสือขออนุญาตและขอคำยินยอมจากโรงเรียนและผู้ปกครองในการฝึกทักษะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากที่ได้รับการอนุญาตจากโรงเรียนและผู้ปกครองผู้วิจัยพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างข้อตกลงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมและนัดหมายกับกลุ่มเป้าหมาย
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ก่อนใช้วีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ ตั้งแต่เวลา 07.20 น-08.10 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ติดต่อกันเพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตั้งสมมติฐานของการเกิดพฤติกรรม โดยแยกเป็นพฤติกรรมย่อย ดังต่อไปนี้

4.1 พฤติกรรมด้านการรอคอยในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง สมมติฐานการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการรอคอย ดังนี้

4.2 พฤติกรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง สมมติฐานการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนี้

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

5. ผู้วิจัยออกแบบแผนการสอนทักษะทางสังคมเรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง และพัฒนาวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ
6. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนในรูปแบบออนไลน์ เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นเวลา 50 นาที โดยผู้วิจัยทำการสังเกต บันทึกและสะท้อน/แนะนำกลุ่มเป้าหมาย
7. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสอนครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงในการสอนครั้งที่ 2
8. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม มาวิเคราะห์ สรุปและรายงานผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะทางสังคม โดยเทียบกับเกณฑ์ค่าความถี่ของพฤติกรรม และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

ผลการวิจัย

ผลของการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก ทั้ง 2 คน โดยการสอนทักษะทางสังคมด้วยวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงชั่วโมงเสริมวิชาการ โดยในแต่ละครั้งจะทำการสอนแยกนักเรียนออทิสติก ครั้งละ 1 คน ทำการสอนวันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยแต่ละสัปดาห์จะทำการสอน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ (วันจันทร์และวันพุธ) ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ที่ 1-2 เป็นการเก็บข้อมูลก่อนให้การช่วยเหลือ สัปดาห์ที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการสอน และสัปดาห์ที่ 4-5 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเกตและประเมินทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธงของนักเรียนออทิสติก โดยมีรายละเอียดของนักเรียนออทิสติกทั้ง 2 คน ดังต่อไปนี้

นักเรียนคนที่ 1 เด็กชาย A (นามสมมติ)

สัปดาห์ที่ 1-2 จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย A ในการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวขอบเดินไปมาหันซ้ายหันขวายู้อยู่ไม่นิ่ง เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉย และเดินไปเข้าห้องน้ำโดยไม่ขออนุญาตครูที่ปรึกษาขณะทำกิจกรรมหน้าเสาธง

สัปดาห์ที่ 3 การฝึกพฤติกรรมทักษะทางสังคม เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง โดยประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ได้แก่ 1) เมื่อถึงเวลา 07.25 น. นักเรียนพบครู ที่ห้องโครงการและเดินมาเข้าแถวที่ลานอเนกประสงค์ 2) ยืนเข้าแถวด้วยอาการสงบ ไม่เดินไปเดินมา หรือส่งเสียงดังขณะที่เคารพธงชาติ 3) ร้องเพลงชาติ ด้วยความตั้งใจ 4) สวดมนต์ไหว้พระ ด้วยการพนมมือ 5) รู้จักขออนุญาตครูหากต้องการเข้าห้องน้ำ ในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ผู้วิจัยสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ครั้งที่ 1

ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อวีดิทัศน์ในการสอนและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น พื้นหลัง ฉาก ที่ตรงกับสถานการณ์ วันนี้เด็กชาย A รู้สึกวิตกกังวลในการทำกิจกรรมเนื่องจากยังค้างงานบางวิชาอยู่ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการให้เด็กชาย A ทำงานให้เสร็จแล้วพักผ่อนสักครู่เพื่อปรับอารมณ์ก่อนที่จะเริ่มจัดกิจกรรม

ขั้นการปฏิบัติ (Acting) เด็กชาย A ชมวีดิทัศน์ในครั้งที่ 1 แล้ว อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติได้ถูกต้อง เมื่อชมวีดิทัศน์จบในครั้งที่ 2 เด็กชาย A สามารถปฏิบัติเล่าเรื่องราวที่เห็นในวีดิทัศน์ได้ แต่เมื่อให้แสดงตามวีดิทัศน์ จะหยุดและถามผู้วิจัยว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และในการชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 3 เด็กชาย A มีปัญหาในการร้องเพลงชาติและสวดมนต์ เนื่องจากตนเองร้องเพลงชาติและสวดมนต์คนเดียว ทำให้ตนเองประหม่าตื่นเต้น ผู้วิจัยจึงปฏิบัติกิจกรรมร่วมด้วยเพื่อไม่ให้เด็กชาย A รู้สึกตื่นเต้นและกดดันตนเอง

ขั้นการสังเกต (Observing) ผลจากการฝึกพฤติกรรมเป้าหมาย พบว่า เมื่อถึงพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องแสดงเด็กชาย A สามารถเล่าเรื่องได้ แต่พอถึงพฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติจะหยุดและถามผู้วิจัยเพื่อให้อธิบายเพิ่มเติม เช่น เมื่อปวดท้องจะเข้าห้องน้ำต้องขออนุญาตครูใช่ไหมครับ ผู้วิจัยจึงได้ชี้แนะขั้นตอนตามวีดิทัศน์ให้เด็กชาย A ฟังและให้ดูวีดิทัศน์อีกครั้งและหยุดเพื่อดูที่ละพฤติกรรม

ขั้นสะท้อนผลและคำแนะนำ (Reflecting) ผู้วิจัยได้ให้คำชมเชยแก่เด็กชาย A และให้เด็กชาย A ทบทวนวิธีการปฏิบัติตามวีดิทัศน์เพื่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ครั้งที่ 2

ขั้นการวางแผน (Planning) ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการสอนในครั้งที่ 1 โดยปรับรูปแบบกิจกรรมที่เน้นพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ให้เด็กชาย A อธิบายพฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติจากนั้นผู้วิจัยชี้แนะพฤติกรรมเป้าหมายตามวีดิทัศน์โดยทำซ้ำในแต่ละพฤติกรรมจนเด็กชาย A มั่นใจ ทำให้เด็กชาย A มีความเข้าใจในการปฏิบัติในแต่ละพฤติกรรม และมีความกล้าแสดงออกในการร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระ

ขั้นการปฏิบัติ (Acting) ในการชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 1 เด็กชาย A สามารถปฏิบัติตามพฤติกรรมเป้าหมายได้ โดยการแสดงไปด้วยพูดไปด้วย และมีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมตามต้นแบบ หลังจากได้ชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 2 เด็กชาย A สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และในการชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 3 เด็กชาย A มีความมั่นใจจดจำรายละเอียดของพฤติกรรมได้ดี

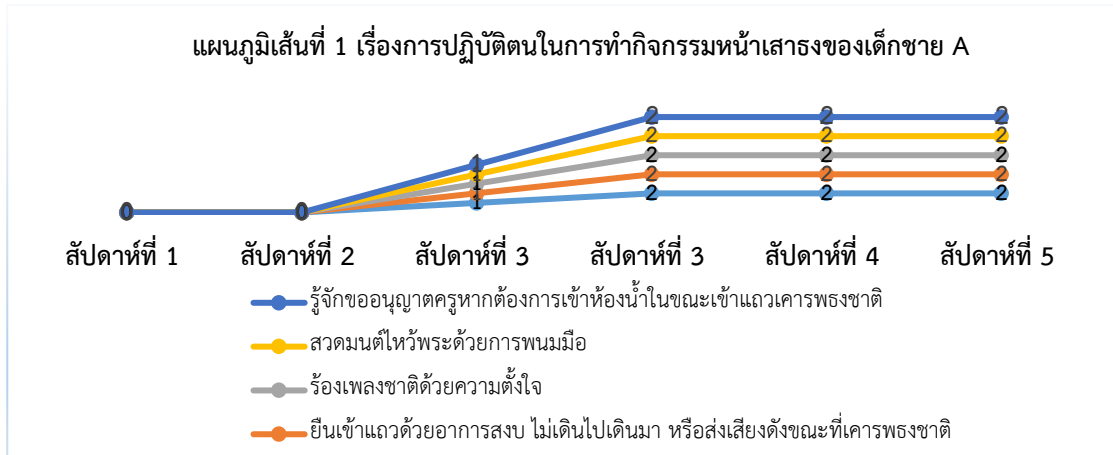
ขั้นการสังเกต (Observing) ผลจากการฝึกพฤติกรรมเป้าหมาย พบว่า เด็กชาย A สามารถปฏิบัติตามพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

ขั้นสะท้อนและให้คำแนะนำ (Reflecting) ผู้วิจัยได้ให้คำชมเชยและเน้นย้ำเรื่องการปฏิบัติอีกครั้งเพื่อให้เด็กชาย A นำไปปฏิบัติต่อและหากไม่เข้าใจเด็กชาย A สามารถกลับมาดูวีดิทัศน์ซ้ำได้

สัปดาห์ที่ 4-5 เป็นการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมโดยผู้วิจัย พบว่า ในแต่ละกิจกรรมที่เด็กชาย A ได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กชาย A สามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมตามพฤติกรรมเป้าหมายได้ด้วยตนเองทุกพฤติกรรม

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

แผนภูมิเส้นที่ 1 เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า คะแนนของเด็กชาย A แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

หมายเหตุ 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้แต่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมและต้องได้รับคำชี้แนะ 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามวิดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

จากแผนภูมิเส้นที่ 1 จะเห็นได้ว่า สัปดาห์ที่ 1-2 เด็กชาย A ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย A ในการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวชอบเดินไปมาหันซ้ายหันขวาอยู่ไม่นิ่ง เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉย และเดินไปเข้าห้องน้ำโดยไม่ขออนุญาตครู สัปดาห์ที่ 3 การสอนครั้งที่ 1 พบว่า เมื่อถึงเวลา 07.25 น. นักเรียนพบครู ที่ห้องโครงการและเดินมาเข้าแถวที่ลานอนุบาลประสงค์, การยืนเข้าแถวด้วยอาการสงบ ไม่เดินไปเดินมา หรือส่งเสียงดังขณะที่เคารพธงชาติ, การร้องเพลงชาติด้วยความตั้งใจ, การสวดมนต์ไหว้พระด้วยการพนมมือ, การรู้จักขออนุญาตครูหากต้องการเข้าห้องน้ำในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติ พบว่า เด็กชาย A ยังปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง ต้องได้รับคำชี้แนะจากผู้วิจัย คะแนนในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจึงปรับการสอนในครั้งที่ 2 โดยเน้นการชี้แนะด้วย ซึ่งทำให้เด็กชาย A ปฏิบัติได้ถูกต้องมากขึ้น คะแนนในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ 2 คะแนน และสัปดาห์ที่ 4-5 เป็นการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมโดยผู้วิจัย พบว่า ในแต่ละกิจกรรมที่เด็กชาย A สามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมตามพฤติกรรมเป้าหมายได้ด้วยตนเองทุกพฤติกรรม

นักเรียนคนที่ 2 เด็กชาย B (นามสมมติ)

สัปดาห์ที่ 1-2 จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย B ในการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม หน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวชอบก้มหน้าหรือหันซ้ายหันขวา เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉย ไม่สนใจขณะทำกิจกรรม และเดินไปเข้าห้องน้ำขณะที่ครูเวรประจำวันกำลังให้ความรู้โดยไม่ขออนุญาตครูที่ปรึกษา

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

สัปดาห์ที่ 3 การฝึกพฤติกรรมทักษะทางสังคม เรื่อง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง โดยประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ได้แก่ 1) เมื่อถึงเวลา 07.25 น. นักเรียนพบครู ที่ห้องโครงการและเดินมาเข้าแถวที่ลานอเนกประสงค์ 2) ยืนเข้าแถวด้วยอาการสงบ ไม่เดินไปเดินมา หรือส่งเสียงดังขณะที่เคารพธงชาติ 3) ร้องเพลงชาติ ด้วยความตั้งใจ 4) สวดมนต์ไหว้พระ ด้วยการพนมมือ 5) รู้จักขออนุญาตครูหากต้องการเข้าห้องน้ำ ในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติ

ผู้วิจัยสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ครั้งที่ 1

ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยได้ออกแบบสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเด็กชาย B มีความพร้อมและความตั้งใจสนใจในการจัดกิจกรรมและตรงต่อเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นการปฏิบัติ (Acting) จากการที่ผู้วิจัยให้เด็กชาย B ได้ชมภาพพฤติกรรมเป้าหมายและอธิบายพฤติกรรมที่ละพฤติกรรมกรณีศึกษามีความเข้าใจ หลังจากชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 1 เด็กชาย B สามารถอธิบายเนื้อเรื่อง รายละเอียดต่าง ๆ ของวีดิทัศน์ได้ และหลังจากชมวีดิทัศน์ ครั้งที่ 2 เด็กชาย B ยังไม่ร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระ เนื่องจากเกิดความตื่นเต้นในการปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงให้พัก 5 นาที จากนั้นจึงให้ชมวีดิทัศน์ครั้งที่ 3 โดยให้เด็กชาย B ปฏิบัติจริงตามวีดิทัศน์แต่ยังต้องได้รับคำชี้แนะเรื่องการขออนุญาต เนื่องจากเกิดความสับสนในการฝึกปฏิบัติ

ขั้นการสังเกต (Observing) ผลจากการฝึกพฤติกรรมเป้าหมาย พบว่า ขณะที่แสดงพฤติกรรมร้องเพลงชาติ เด็กชาย B ทำท่าทางยิ้มประหม่า และขณะสวดมนต์ไหว้พระ เด็กชาย B สามารถปฏิบัติได้แต่เสียงเบาฟังไม่ชัด

ขั้นสะท้อนผลและคำแนะนำ (Reflecting) ผู้วิจัยได้ให้คำชมเชยแก่เด็กชาย B โดยการให้เด็กชาย B ฝึกปฏิบัติที่ละพฤติกรรมโดยไม่ต้องเร่งรีบ ทำช้า ๆ และทำให้สวยงามเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและคนรอบข้าง พร้อมทั้งให้คำชมเชยแก่เด็กชาย B ในความพยายามในการปฏิบัติกิจกรรมในครั้งนี้

ผู้วิจัยสอนทักษะทางสังคม เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ครั้งที่ 2

ขั้นการวางแผน (Planning) ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการสอนในครั้งที่ 1 โดยปรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรมเป้าหมายแต่ละพฤติกรรม และใช้เวลาในการทบทวนแต่ละพฤติกรรมมากขึ้น และหากเด็กชาย B เกิดความเครียดและความประหม่าจะให้เด็กชาย B พักได้ครั้งละ 5 นาที เพื่อปรับอารมณ์ ซึ่งทำให้เด็กชาย B มีความมั่นใจและพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น

ขั้นการปฏิบัติ (Acting) ในการเรียนรู้ครั้งนี้เด็กชาย B มีความมั่นใจและตั้งใจเรียนรู้ จากการชมวีดิทัศน์ในรอบแรก เด็กชาย B มีความมั่นใจในการร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระ แต่ยังไม่ถูกต้องในการพนมมือ ผู้วิจัยจึงให้เด็กชาย B ชมวีดิทัศน์ในครั้งที่ 2 ซึ่งเด็กชาย B ก็สามารถปฏิบัติได้ตามพฤติกรรมเป้าหมายแต่ยังไม่ถูกต้องเท่าที่ควร และจากการชมวีดิทัศน์ในรอบที่ 3 เพื่อปฏิบัติจริงเด็กชาย A สามารถปฏิบัติตามวีดิทัศน์ได้ด้วยตนเอง

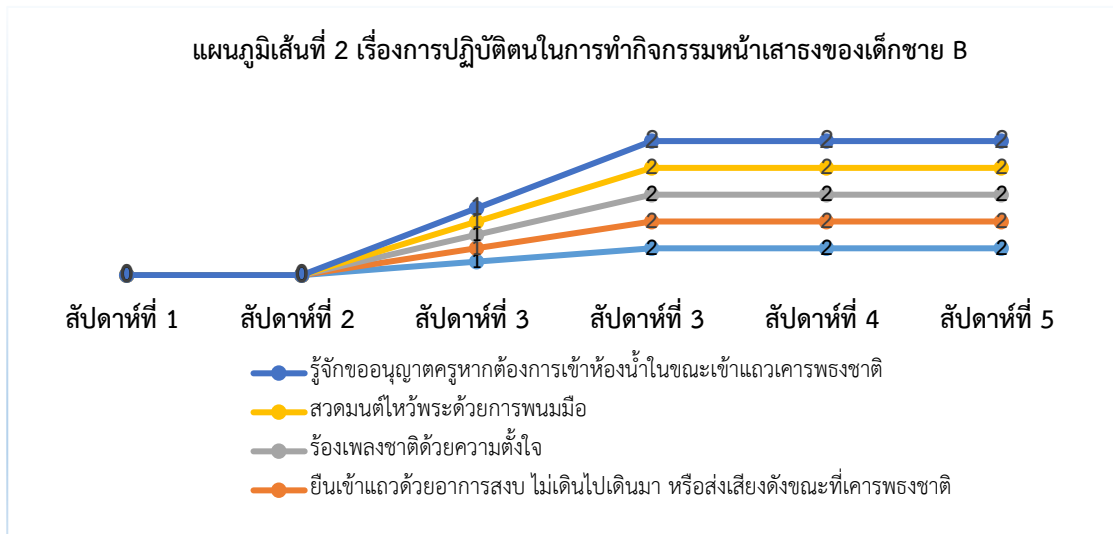
ขั้นการสังเกต (Observing) ผลจากการฝึกพฤติกรรมเป้าหมาย พบว่า เด็กชาย B สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ พร้อมใช้เสียงของตนในการอธิบายบางพฤติกรรมเนื่องจากกลัวตนเองลืม

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

ขั้นสะท้อนและให้คำแนะนำ (Reflecting) ผู้วิจัยได้ให้คำชมเชยในการปฏิบัติที่ถูกต้อง และพยายามให้เด็กชาย B กลับไปทบทวนพฤติกรรมที่ตนเองต้องปฏิบัติ โดยหากไม่เข้าใจสามารถกลับไปดูวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบซ้ำได้

สัปดาห์ที่ 4-5 เป็นการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมโดยผู้วิจัย พบว่า ในแต่ละกิจกรรมที่เด็กชาย B ได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กชาย B สามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมตามพฤติกรรมเป้าหมายได้ด้วยตนเองทุกพฤติกรรม

แผนภูมิเส้นที่ 2 เรื่องการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง พบว่า คะแนนของเด็กชาย B แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

หมายเหตุ 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้แต่ยังแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมและต้องได้รับคำชี้แนะ 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามวีดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ

จากแผนภูมิเส้นที่ 2 จะเห็นได้ว่า สัปดาห์ที่ 1-2 เด็กชาย B ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย B ในการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม หน้าเสาธง พบว่า ในขณะที่เข้าแถวชอบก้มหน้าหรือหันซ้ายหันขวา เมื่อถึงเวลาร้องเพลงชาติและสวดมนต์ไหว้พระก็ทำนิ่งเฉยไม่สนใจขณะทำกิจกรรม และเดินไปเข้าห้องน้ำขณะที่ครูเวรประจำวันกำลังให้ความรู้โดยไม่ขออนุญาตครูที่ปรึกษา สัปดาห์ที่ 3 การสอนครั้งที่ 1 พบว่า เมื่อถึงเวลา 07.25 น. นักเรียนพบครู ที่ห้องโครงการและเดินมาเข้าแถวที่ลานอเนกประสงค์, การยืนเข้าแถวด้วยอาการสงบ ไม่เดินไปเดินมา หรือส่งเสียงดังขณะที่เคารพธงชาติ, การร้องเพลงชาติด้วยความตั้งใจ, การสวดมนต์ไหว้พระด้วยการพนมมือ, การรู้จักขออนุญาตครูหากต้องการเข้าห้องน้ำในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติ พบว่า เด็กชาย B ยังปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง ต้องได้รับคำชี้แนะจากผู้วิจัย คะแนนในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ 1 คะแนน ผู้วิจัยจึงปรับการสอนในครั้งที่ 2 โดยเน้นการชี้แนะด้วย ซึ่งทำให้เด็กชาย B ปฏิบัติได้ถูกต้องมากขึ้น

คะแนนในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ 2 คะแนน และสัปดาห์ที่ 4-5 เป็นการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมโดยผู้วิจัย พบว่า ในแต่ละกิจกรรมที่เด็กชาย 8 สามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมตามพฤติกรรมเป้าหมายได้ด้วยตนเองทุกพฤติกรรม

สรุปวิดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบ ทำให้ทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ดีขึ้นกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกดีขึ้นทั้งนี้เนื่องมาจากวิดิทัศน์พฤติกรรมต้นแบบเป็นวิธีการสอนที่น่าเื้ออามาทำเป็นวิดิทัศน์ ทำให้นักเรียนออทิสติกจดจำได้ง่าย และเข้าถึงเหมือนตนเองเป็นตัวละครในนั้น ทำให้นักเรียนออทิสติกสามารถแสดงพฤติกรรมในนั้นได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ที่การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ความตั้งใจหรือใส่ใจ คือ ความสนใจ ความตื่นตัวที่จะรับรู้และเรียนรู้ลักษณะท่าทางจากตัวแบบ 2) การจดจำ คือ การบันทึกสิ่งที่สังเกตจากตัวแบบไว้ในความทรงจำ 3) การกระทำเหมือนตัวแบบ คือ การนำสิ่งที่จดจำไว้มาปฏิบัติจริง และ 4) การจูงใจ คือ การที่กระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจหรือพลังที่ผลักดันให้ทำพฤติกรรมเลียนแบบ (Razieh Tadayon Nabavi, 2012) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา บุญลาภ (2556) ที่พบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกโดยการสอนโดยวิดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น และงานวิจัยของ Ndaru Prapti, (2018) พบว่าการช่วยเหลือโดยใช้ชุดวิดิทัศน์แบบสามารถทำให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการเพิ่มมากขึ้น

ขณะสอนทักษะทางสังคมผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอนแบบซ้ำ ย้ำ ทวนร่วมด้วย โดยใช้หลักการ 3R ได้แก่ Repetition คือ การสอนซ้ำไปซ้ำมาและใช้เวลาสอนมากกว่านักเรียนทั่วไป Relention คือ การสอนที่ไม่ดึงเครียด ผ่อนคลาย และ Routine คือ การปฏิบัติเป็นประจำในทุกวัน (กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในการศึกษาพิเศษและเรียนร่วม, 2557: 100) ซึ่งหลักการนี้ช่วยให้นักเรียนออทิสติกจดจำ กระทำซ้ำ ย้ำ ทวน จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสินี ใจมาลัย, อาทิตย์ อาจหาญ และ อรัญ ชูยกระเดื่อง, (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนนักเรียนออทิสติก ซึ่งพฤติกรรมการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนักเรียนออทิสติก พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนได้ปฏิบัติตามขั้นตอน คือ ขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการสอนโดยสอนเป็นรายบุคคลและตามระดับความสามารถ สอนจากง่ายไปยาก ไล่ตัวไปไล่ตัว สอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอนโดยใช้หลัก 3R และสอนโดยการกระตุ้นเตือน ชื่นฝึกฝนด้วยการสอนย้ำ และขั้นสรุปด้วยการสอนทวน

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้การชี้แนะร่วมกับการสอนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมให้กับนักเรียนออทิสติก ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนออทิสติก สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญทร์ นิติธรรมานุสรณ์, ชนิดา มิตรานันท์ และ กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์ (2562) พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกภายหลังได้รับการสอนด้วยเกมกระดานร่วมกับการชี้แนะเพิ่มขึ้นหลังดำเนินกิจกรรม ครั้งที่ 1 และ 2 การจัดกิจกรรมการเล่นเกมกระดานแบบกลุ่มส่งผลให้เด็กออทิสติกมีความสุขสนุกสนานมีทักษะทางสังคมที่

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ดีขึ้น เด็กออทิสติกที่เข้าร่วมเล่นเกมกระดานมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มที่ร่วมเล่นเกมกระดานและการใช้การชี้แนะเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนทักษะทางสังคม ทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปได้ได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และงานวิจัยของอารี เข็มภูเขียว และ ปนัดดา ญวนกระโทก, (2562) พบว่า การใช้ตัวแบบการชี้แนะด้วยวาจา และการเสริมแรงทางสังคม สามารถลดพฤติกรรมเหม่อลอยของเด็กออทิสติกได้

การเสริมแรงเป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนออทิสติกเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรม เนื่องจากได้รับคำชม และการให้รางวัลเมื่อนักเรียนออทิสติกทำได้ขณะปฏิบัติกิจกรรมสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมตามแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) ที่ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการเสริมแรงซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างพฤติกรรมที่ต้องการในมนุษย์ (อรพิน สติระ-มน, 2562: 40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปองพล ประโมทยกุล และ สุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวารกุล(2562) พบว่า 1) เด็กออทิสติกมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง โดยการใช้การเสริมแรงแบบเบียร์รถกร 2) ผลการเปรียบเทียบผลของการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติกโดยการใช้การเสริมแรงแบบเบียร์รถกร พบว่า หลังการปรับพฤติกรรมเด็กออทิสติกมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าก่อนการปรับพฤติกรรม และงานวิจัยของเอกสุรี พรสุริยะชัย และสมทรัพย์ สุขอนันต์, (2556) พบว่า การชี้แนะด้วยการเสนอตัวแบบเชิงบวกร่วมกับการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมารับประทานอาหารกลางวันของเด็กออทิสติก มีคะแนนเพิ่มขึ้นระยะทดลองและหลังการทดลอง

ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยจึงปรับรูปแบบการสอนเป็นแบบ Online ทำให้นักเรียนยังไม่เคยถูกฝึกในสถานการณ์จริง แบบ Onsite

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยวิธีทัศนพฤติกรรมต้นแบบ ปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จคือการฝึกการปฏิบัติตามพฤติกรรมเป้าหมายรวมกับการชี้แนะของครู ดังนั้นครูควรมีบทบาทในการกระตุ้น การให้กำลังใจ และการเสริมแรง เพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกปฏิบัติ
2. การสอนซ้ำ ย้ำ ทวน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะ เพราะในการฝึกนั้นจะต้องอาศัยการจดจำ และกระทำซ้ำ ๆ จนนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ และการเสริมแรงโดยการสำรวจตัวเสริมแรงที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น นอกจากนี้แล้วการชี้แนะด้วยวาจาหรือท่าทางโดยครูและผู้ปกครอง ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาพฤติกรรมหรือทักษะทางสังคมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนและเพื่อน ด้วยการใช้วิธีทัศนพฤติกรรมต้นแบบเพื่อให้นักเรียนรู้จักสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น

บรรณานุกรม

- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในการศึกษาพิเศษและเรียนร่วม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ม.ป.ท. *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive schools)*.
- กุลยา ก่อสุวรรณ และ ยุวดี วิริยางกูร. (2562). *ออทิสติกสอนไม่ยากหากเข้าใจ*. เนชั่นบุ๊คส์. กรุงเทพมหานคร.
- ปองพล ประโมทยกุล และ สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวรากุล. (2562). การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติกโดยใช้การเสริมแรงแบบเบี่ยงพฤติกรรม. *Lawarath Social E-Journal*. ปีที่ 1. ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562. 77-86.
- ปุนินทร์ นิตธรรมานุสรณ์, ชนิตา มิตรานันท์ และ กนกพร วิบูลพัฒนาวงศ์. (2562). การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกโดยใช้เกมกระดานร่วมกับการชี้แนะ. *วารสารสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระเจ้าพระยา*. ปี 2564. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1. 49-61.
- ภาสินี ใจมาลัย, อาทิตย์ อาจหาญ และ อรัญ ชูยกระเดื่อง. (2559). พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนนักเรียนออทิสติก ศูนย์การเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ปีที่ 8. ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2560. 113-123.
- วรรณภา บุญลาภ. (2556). *การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบร่วมกับสถานการณ์จำลอง*. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันราชานุกูล. (2557). *เด็กออทิสติก คู่มือสำหรับครู*. พิมพ์ที่: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ม.ป.ท. *ชุดเอกสารศึกษาด้วยตนเอง วิชาความรู้พื้นฐานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการหรือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เล่มที่ 14 การจัดการศึกษาให้กับบุคคลออทิสติก*.
- อรพิน สติธมน. (2562). *แนวความคิดทางจิตวิทยา*. โครงการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 40. สืบค้นจาก <https://ebook.lib.ku.ac.th/ebook27/ebook/2019RG0169/files/basic-html/page1.html>.
- อารี เข็มภูเขียว และ ปนัดดา ญวนกระโทก. (2562). ผลการใช้ตัวแบบการชี้แนะด้วยวาจาและการเสริมแรงทางสังคม ต่อพฤติกรรมเหม่อลอยของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. ปีที่ 13. ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2562. 107-115.
- เอกสุรี พรสุริยะชัย และ สมทรัพย์ สุขอนันต์. (2556). การชี้แนะด้วยการเสนอตัวแบบร่วมกับการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมในการรับประทานอาหารกลางวันของเด็กออทิสติก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1,2 (มิถุนายน 2556 - มีนาคม 2557). 234-244.

- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.) Washington, DC. p50-51.
- National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorders. (2010). *Steps for Implementation: Video Modeling*. Retrieved November 28, 2011, 3, 753. DOI: <https://doi.org/10.12740/PP/99163>
- Ndaru Prapti. (2018). Using a Video Modeling – Based Intervention Package to Teach Hand Washing to Children with Autism. *Theses and Dissertations-Early Childhood, Special Education, and Rehabilitation Counseling*. Retrieved from <https://uknowledge.uky.edu/edsrctds/66>
- Razieh Tadayon Nabavi. (2012). Bandura’s Social Learning Theory & Social Cognitive Learning Theory. *Theory of Developmental Psychology*, 2012 researchgate.net. 8-11. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/267750204>